

Friese trots

Het IJsselmeer op met een North-Line 37 Pilot

Sommige motorschepen zijn gebouwd voor comfortabel avontuur en lange reizen. De schepen van North-Line Yachts bijvoorbeeld. Wij gingen maar een klein stukje varen: van Harlingen via Makkum naar Hindeloopen. Een verhaal over halfglijders, handelssteden en leugenbankjes.

TEKST MARCO BARNEVELD | FOTOGRAFIE RENÉ KOSTER

Op de kade van de Buitenhaven van Makkum zit garnalenvisser Kees Droog voor zijn WON17, de kotter *Charlotte*. De zon schijnt een vrolijke zomergroet hier bij het kabbelende water. Het schip is omgeven door fijnmazige netten, het chroom van de garnalenzeef sprankelt er tussendoor. De celtige handen van Kees proberen met kracht een kabel om een katrol te trekken. Zijn pezige armen zwellen op van de inspanning. Drie collega vissers staan erbij en kijken ernaar. 'Je hebt toch geen hulp nodig Kees,' lachen ze met Friese tongval. 'Ach, welnee,' hijgt Kees. Hij is een van de weinige beroepsvissers die over zijn hier in Makkum. Dat was vroeger wel anders.

Halfglijder

Een zehond popt net even zijn kop boven het water van de Waddenzee. In de verte liggen een paar schepen van de bruine vloot voor anker. Door de ijle van de lucht lijken ze licht te zweven op de spiegel van het water. We varen over de Boontjes van Harlingen naar het Kornwerderzand. Erwin Markerink (57) staat aan het roer van de North-Line 37 Pilot. Hij staat te popelen

de twee Volvo Penta's D6 van ieder driehonderddertig paardenkrachten vol open te gooien. Zijn hand duwt het gas lichtjes naar voren. De gashendels zijn aan bakboord geplaatst, om te voorkomen dat iemand ze in het voorbijgaan kan aanstoten. 'Het is echt te ondiep hier,' zegt zijn vrouw Anja bezorgd. De meters op het dashboard bevestigen haar gelijk. De dieptemeter geeft anderhalve meter onder de kiel aan. Erwin houdt in. De North-Line waar we mee varen is een ontwerp van Arthur Mursell, die ook voor Nelson vele loodsboten tekende. North-Line's zijn halfglijders en dat is bij zeegang prettiger dan planerende schepen. Een halfglijder komt voor de helft uit het water en blijft in een bepaalde hoek, afhankelijk van de trim, op het water liggen. Planerende boten komen er helemaal uit, maar botsen daardoor op de golven. Dat doet de North-Line niet.

Sipko

We hebben het schip meegekregen van Sipko van Sluis, de werfbaas van North-Line Yachts. Eigenlijk behoort dit schip tot een Engelse dame. Ook Erwin en Anja hebben een boot in de bouw bij Sipko, maar zij wilden graag een stukje

Boven:
Het is goed vertoeven op het water van het IJsselmeer.

varen met deze North-Line 37 Pilot. 'North-Line Yachts is een heel erg persoonlijke, fijne werf,' zegt Erwin. 'Dat is ook de reden waarom wij ons schip door Sipko laten bouwen. Hij staat echt voor kwaliteit.' Veel werven mogen het dan moeilijk hebben, dat kwaliteit altijd verkoopt blijkt wel en Erwin heeft geen woord teveel gezegd. Alles aan boord van de North-Line is robuust, onberispt en degelijk. De kikkers, het houtwerk, het leer van de bekleding, de ramen en deuren. Er is werkelijk niets op aan te merken behalve dan dat het gewoon goed is. Benedendecks treffen we een gezellige kombuis aan. Anja staat broodjes zalm met rucola te maken voor ons, haar gasten. We worden verwend. Tegenover de kombuis is een gezellige rondzit geplaatst, met bergruimte onder de banken. In het voorschip zijn de natte cel en de eigenaarshut ondergebracht. De motoren zijn te vinden onder de kuip en via een hydraulisch luik makkelijk bereikbaar. Overzichtelijk, fraai schip. Het type dat Erwin en zijn vrouw in aanbouw hebben is dezelfde lengte maar cabrio.

Zeilers

Want eigenlijk zijn ze zeilers. Maar ze willen langere tochten gaan maken. Verder weg. 'Ik heb een manager op mijn bedrijf gezet. Dus nu heb ik meer tijd. Die willen we kwalitatief in gaan vullen. Het is wel even wennen hoor, een motorschip. Die cabrio vinden we wel belangrijk. Dan heb je toch meer →

Met een zeewaardige jongen
als deze North-Line
is de wereld hun oester

het idee dat je buiten bent. Ik zeilde al met mijn ouders. Toen ik Anja tegenkwam in het uitgaansleven van Neede, had ik een West Wight Potter van vier meter twintig mét twee slaapplekken. Dat was Anja's eerste kennismaking met zeilen. Ze was direct verknocht. We hebben veel zeilboten gehad. De laatste was een Dehler 36 J/V. Die is nu verkocht aan een Deense heer. Dat is op zich nog wel een grappig verhaal. Hij stond vorig jaar de hele zomer te koop, maar ik kreeg geen enkele reactie. Deze man belde midden in de winter en kwam gelijk kijken. Het stormde verschrikkelijk! Hij zag het schip en was verkocht. Zonder dat hij ermee gevaren had. We hebben nog steeds contact. Maar wij zijn nu dus bootloos. Dus we belden Sipko of hij een sloepje had liggen waar we even mee mochten varen. Toen had

Schelpkalk

Via het Makkumerdiep varen we aan op Makkum. Er wordt gebaggerd. Dat moet af en toe, anders verzandt de haven. En dat is niet best voor een havenplaats weten ze in Makkum. In de Middeleeuwen had Makkum een bijzondere positie dankzij de twee sluizen die eigendom waren van een nabijgelegen klooster. Wilde je naar de Zuiderzee, dan moest je door Makkum. Zo verkreeg het de bijnaam "Poort naar de Zuiderzee". Het had een aanzuigende werking op handels- en ambachtslieden. Steenbakkerijen, hout, olie, papier, pelmolen en scheepswerven. Het bruipte in die tijd van de bedrijvigheid. Ook de schelpkalkovens- en branderijen waren een grote bron van welvaart. Wanneer je langs de Amsterdamse grachten wandelt kun je er bijna donder op zeggen

Links:
De North-Line 37 Pilot is een ideaal schip voor het IJsselmeer.

Alles aan boord van de North-Line *is robuust, onberispt en degelijk*

hij dit schip voor ons. Vaart heerlijk. Zeewaardig. Dat was ook een must voor ons. Qua interieur is hij hetzelfde behalve dat wij teakhout hebben. Dat is wat lichter.'

Duitsers

In de sluizen van Kornwerderzand zien we de betonnen bunkers waar onze jongens in de bange dagen van mei negentienveertig toch maar mooi drommen Duitsers tegen hebben gehouden. Sommige zeggen dat er honderden Duitsers het loodje hebben gelegd door de uitermate goed verschanste Nederlandse scherpschutters. Dat er vrachtwagens vol met lijken afgevoerd werden. Officieel zijn er drie Duitsers gedood. Schipperslatijn van de leugenbankjes. Feit is dat onze toentertijd niet zo aardige Oosterburen met geen mogelijkheid door de kazematten van Kornwerderzand heen kwamen. De enige Nederlandse stelling die de Duitsers heeft weten tegen te houden in de meidagen van 1940, en de Slag om de Afsluitdijk is een van de weinige veldslagen die de Duitsers verloren tijdens hun Blitzkrieg. Toch een stukje nationale trots.

dat bij al die fraaie koopmanshuizen tussen de stenen de metselkalk uit Makkum zit.

Tsja, en natuurlijk ging het vervoer per schip. Waardoor de werven en de scheepsbouw weer floreerden. Naast vis werd er door de vele Makkumse vissers in die tijd ook op schelpen gevestigd. In de 19de eeuw verzandde de Zuiderzee en kon de haven van Makkum niet meer bereikt worden. Een doodsklap voor de lokale economie. Tegenwoordig zijn er nog enkele vissers over. Zoals Kees Droog. Achter zijn werkpaard WON17 glimt het luxepaard *Moon Sand*, een vierenveertig meter lang Feadship, aan de steiger van Koninklijke De Vries Scheepsbouw. Verschil moet er zijn tenslotte.

Leugenbankje

Op het leugenbankje van Makkum kijken vijf oudere heren uit over de haven. Hendrik van der Werf, de havenmeester van Makkum, weet wel waarom dat bankje zo heet. 'De verhalen van de mannen zijn groots. Wanneer er een briesje staat, stormt het alsof de heer hel en verdoemenis uitstrooit over →

de wereld. Het water klotst je tegen de benen. Hij schaterlacht. Net als de mannen op het leugenbankje. Teke Wieringa, geboren en getogen in Makkum en voor zijn pensioen een collega van Hendrik van der Werf, is er eentje van. 'Dit is de heerlijkste plek van de wereld. Ik heb een tijdje in het ziekenhuis gelegen. Toen ik eindelijk naar huis mocht, dacht je toch niet dat ik direct naar moeder de vrouw ging hè? Nee hoor, ik ging direct even naar de mannen hier. Bijkletsen, ouwehoeren.' Op sommige dagen, als de zinnen ernaar staan, komt de accordeon tevoorschijn en zingen ze samen over van alles en wat. Dan lijkt de tijd stil te staan hier in de Buitenhaven van Makkum.

De Aalde Haiven

De tijd lijkt tevens stil te hebben gestaan in de haven van het iets verderop gelegen Hindeloopen. En dat kan kloppen want "De Aalde Haiven" is in 2006 gerestaureerd zoals hij in de vorige eeuw was. Met 817 zielen is Hindeloopen, of

Linksonder: Traditionele Hindelooper klederdracht.

Hielpen zoals de Hindeloopers zelf zeggen, het kleinste stadje van de Elf Friese Steden.

Die stadsrechten kreeg het in 1225. Hindeloopen had geen haven maar alleen een rede. De schippers overwinterden in Amsterdam. Toch was het, net als Makkum, een belangrijke handelsplaats. De Hindelooper Grootsschippers voeren in hun fluitschepen naar de Oostzee om hun geluk te zoeken en

te vinden is, zal wel altijd een raadsel blijven. Ach, sterke verhalen zijn het zout van de wereld. Smaakmakers. In de Napoleontische tijd kwam de klad in de handel via de Oostzee door handelsbeperkingen met Rusland. Zo werd het steeds meer een vissersplaats. En groeide de vissersvloot van acht schepen in 1880 tot zeventenzestig schepen in 1905. Vooral ansjovis en haring werd bevist. Het gaf werk aan honderden

Op het leugenbankje van Makkum kijken vijf oudere heren *vol grootste verhalen* uit over de haven

handel te drijven. Jenever en wollen producten gingen mee in het ruim. Terug kwam hout voor Amsterdam en de Zaanstreek. Tussen 1650 en 1790 waren de Hindeloopers koningen op het water. Met een vloot van meer dan honderddertig schepen brachten ze rijkdom naar het plaatsje. Ze bouwden er tevens prachtige kapiteinshuizen van. Auke Wiebesz was in 1701 de eerste buitenlandse schipper die de haven van Sint Petersburg binnenvoer. Tsaar Peter de Grote zou hem persoonlijk hebben binnengeloodst. Hij hoefde geen tol meer te betalen en zijn schip werd als eerste gelost.

Of dit waar is of verzonnen op het leugenbankje dat ook hier in Hindeloopen

Hindeloopers. Tegenwoordig is er nog eentje in het stadje die zich beroepsvisser noemt.

Ame Gijs

We komen ook nog één iemand in de befaamde Hindelooper klederdracht tegen. We hebben geluk want normaliter draagt Marijke Griek deze kledij niet. Maar vandaag gaf ze een rondleiding vol prachtige verhalen door de stad. Ons vertelt ze het verhaal van Ame Gijs. 'Ruim 300 jaar geleden woonde er in Hindeloopen een heel oud vrouwtje, Ame Gijs. Ze was helemaal krom gegroeid en een beetje verslonsd, maar ze was wel heel vriendelijk. Ze woonde in een oud, verzakt huisje →

op een klein stukje land, dat aan drie kanten omgeven was door water. Haar huisje bestond uit slechts één kamer. Ze sliep in de bedstee, een soort kast in de muur achterin de kamer. Ame Gijs had een aantal kippen en een haan. Die haan was haar grote trots, want hij had prachtige gekleurde veren. En elke morgen kraaide hij haar wakker, stipt op het moment dat de zon op kwam. De kippen legden op hun tijd een eitje. Nu was Ame Gijs al een tijdje ongelukkig. Want wat was nou het geval? Er woonde in Hindeloopen een paar kwajongens, die Ame Gijs heel vaak plaagden. Ze scholden haar uit (natuurlijk vanaf een veilige afstand), bonsden op de ramen of ze plaagden de poes, de kippen en de haan. Ame Gijs was er helemaal overstuur van. De kippen trouwens ook, want die legden al een paar maanden geen eieren meer. De veren van de haan waren helemaal dof geworden.

En op zekere dag was het weer raak. En Ame Gijs was het zat. Al tierend en met haar stok zwaaiend haar huisje uit. Ze strompelde zo goed en zo kwaad als het ging de jongens achterna tot aan de brug, waar de oever vrij steil was. En doordat ze zo boos was, lette ze niet goed op. Ze gleed uit op de gladde oever en kwam met een flinke plons in het water terecht.

Verdrinking

'Ze had nooit leren zwemmen. Haar lange, zware rokken zogen zich vol met water en ze verdronk jammerlijk. Een paar weken later zat een van de bewuste kwajongens aan de waterkant te vissen. Opeens begon het water rond zijn dobber wild te bewegen. "Beet", dacht hij. Maar tot zijn grote verbazing verscheen opeens de stok van Ame Gijs boven water. Voor hij goed en wel begreep wat er precies gebeurde, verrees ook het bovenlijf van Ame Gijs uit het water. Ze haakte haar stok achter zijn nek en trok haar kwelgeest met zich mee in het water. Hij ging kopje onder en kwam nooit meer boven. Dat was de wraak van Ame Gijs. Vandaag de dag worden de kinderen in Hindeloopen nog steeds gewaarschuwd voor Ame Gijs. Ze mogen niet bij de waterkant spelen, want het gevaar is groot dat Ame Gijs zo maar ineens boven water komt en ze met haar stok erin trekt.' Een verhaal dat zomaar eens bedacht had kunnen worden door de heren van de leugenbankjes. Aan boord van de North-Line heeft

Boven:
Anja geniet
van de zon.

Tussen 1650 en 1790 *waren de Hindeloopers* koningen op het water

Anja wederom allerhande lekkere hapjes voor ons geregeld en al peuzelend zetten we koers naar Workum. Over het twee kilometer lange kanaal Het Zool varen we richting de sluis van Workum om in de Diepe Dolte van Workum te komen. Hier gaan Erwin en Anja voor

anker. 'Ik heb er echt zin in om met onze eigen North-Line op pad te gaan,' zegt Erwin. 'Ondanks dat het even wennen is na jaren zeilen, is het wel genieten als altijd op het water.' Met een zeewaardige jongen als deze North-Line is de wereld hun oester. ☺